

Anonymizovaná verze

Překlad

C-606/20 – 1

C-606/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

17. listopadu 2020

Předkládající soud:

Landgericht Düsseldorf (Německo)

Datum předkládacího rozhodnutí:

9. listopadu 2020

Žalobce a navrhovatel v odvolacím řízení:

EZ

Žalovaná a odpůrkyně v odvolacím řízení:

IBERIA Lineas Aereas de Espana, Sociedad Unipersonal

I.

[*omissis*]

Landgericht Düsseldorf (Zemský soud v Düsseldorfu)

Usnesení

Ve věci

pana EZ, [*omissis*],

žalobce a navrhovatele v odvolacím řízení

[*omissis*]

proti

IBERIA Lineas Aereas de Espana, Sociedad Unipersonal, [omissis] Madrid, Španělsko,

žalované a odpůrkyni v odvolacím řízení

[omissis]

rozhodl 22. občanskoprávní senát Landgericht Düsseldorf (Zemský soud v Düsseldorfu)

po jednání konaném dne 23. října 2020

[omissis]

takto:

Řízení se přerušuje.

Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě čl. 267 odst. 1 písm. b), odst. 3 SFEU předkládá následující otázka týkající se výkladu unijního práva:

Musí být první věta článku 20 Úmluvy o sjednocení některých pravidel pro mezinárodní leteckou dopravu, uzavřené v Montrealu dne 28. května 1999, která byla Evropským společenstvím podepsána dne 9. prosince 1999 a schválena jeho jménem rozhodnutím Rady 2001/539/ES ze dne 5. dubna 2001 a vstoupila v platnost dne 28. června 2004, vykládána v tom smyslu, že dopravce je zcela nebo částečně zproštěn své odpovědnosti za ztrátu zavazadla podle čl. 17 odst. 2 Montrealské úmluvy, pokud cestující přepravuje nové resp. téměř nové elektronické výrobky, jako jsou kompaktní fotoaparát, tablet (iPad) a bezdrátová sluchátka, v zavazadle podaném k přepravě místo v příručním zavazadle, aniž by o tom informoval dopravce, ačkoliv by pro cestujícího bylo možné a důvodně vyžadovatelné přepravovat tyto elektronické výrobky v příručním zavazadle?

Odůvodnění:

I.

Žalobce EZ [omissis] se od žalované letecké společnosti IBERIA Lineas Aeras de Espana, S.A., Operadora, Sociedad Unipersonal domáhá náhrady škody podle Montrealské úmluvy (MÚ) z důvodu ztráty zavazadla.

Žalobce rezervoval u žalované let na den 29. prosince 2018 z Düsseldorfu do Panama City přes Madrid, provozovaný žalovanou [omissis]. Při nástupu na let podal žalobce na letišti v Düsseldorfu k přepravě cestovní zavazadlo. Příruční zavazadlo s sebou neměl. V cestovním zavazadle podaném k přepravě se kromě oblečení nacházely také tyto předměty:

- 1 x kompaktní fotoaparát Cybershot, značka: Sony, model: DSX-RX 100 II, hodnota v dané době: 674,10 eur, zakoupeno: léto 2018
- 1 x tablet, značka: Apple, model: iPad, Cellular 128 GB paměť, barva: šedá, hodnota v dané době: 512,10 eur, zakoupeno: červen 2018
- 1 x bezdrátová sluchátka, značka: Beats by Dr. Dre, barva: černá mat, hodnota v dané době: 314,91 eur, zakoupeno: říjen 2018

Žalobce mohl bez problémů přepravovat výše uvedené předměty v příručním zavazadle. On tak ale neučinil, neboť takovéto předměty dosud vždy přepravoval v zavazadle podaném k přepravě a nikdy nedošlo ke ztrátě zavazadla.

Celkově měl obsah cestovní tašky (oblečení, fotoaparát, tablet a sluchátka) hodnotu ve výši 2 268,10 eur. Žalobce požaduje náhradu této škody do výše meze odpovědnosti podle čl. 22 odst. 2 Montrealské úmluvy (MÚ) ve výši 1 288 zvláštních práv čerpání, což odpovídá částce ve výši 1 383,00 eur.

Amtsgericht (okresní soud) žalobě na náhradu škody z důvodu ztráty zavazadla vyhověl pouze ve výši 720,47 eur a ohledně kompaktního fotoaparátu, iPadu a bezdrátových sluchátek ji rozsudkem vyhlášeným dne 24. ledna 2020 [omissis] zamítl.

V odůvodnění uvedl, že žalobci jde podle čl. 20 první věty Montrealské úmluvy k tíži 100% spoluzavinění, nároky na náhradu škody z důvodu ztráty zavazadla jsou proto vyloučeny. Výše uvedené předměty (fotoaparát, tablet, sluchátka), které byly téměř nové a nebyly zanedbatelné hodnoty, jsou „cennosti“. V moderní hromadné letecké dopravě musí cestující vždy počítat se ztrátou zavazadla, takže takovéto cennosti musí být vždy přepravovány v příručním zavazadle.

Proti rozsudku soudu prvního stupně ze dne 24. ledna 2020, který byl žalobci doručen dne 5. února 2020, podal žalobce [omissis] formálně správně a včasné odvolání, které [omissis] [procesně právní podrobnosti] bylo formálně správně a včas odůvodněno.

V odvolacím stupni žalobce tvrdí, že Amtsgericht (okresní soud) nesprávně vyložil ustanovení čl. 20 první věty Montrealské úmluvy (MÚ). To musí být vykládáno ve světle účelu Montrealské úmluvy, kterým je ochrana zájmů spotřebitele a dosažení spravedlivého vyvážení zájmů. Elektronické výrobky, jako jsou kompaktní fotoaparáty, tablety a sluchátka, již v dnešní době nejsou „cennosti“, nýbrž pouze „běžné předměty“, které jsou používány denně, nemají mimořádnou hodnotu a navíc často vykazují krátkou až střední životnost. S takovýmito elektronickými výrobky musí proto být nakládáno jako s oblečením, slunečními brýlemi a podobnými předměty, které také mohou být přepravovány v zavazadle podaném k přepravě.

Žalobce proto navrhuje, aby odvolací soud rozsudek ze dne 24. ledna 2020 přijatý v prvním stupni změnil a přiznal mu další náhradu škody za výše uvedené předměty ve výši 662,53 eur.

II.

Žalovaná navrhuje, aby odvolací soud odvolání zamítl. Obhájuje rozsudek přijatý v prvním stupni.

Úspěch odvolání žalobce závisí v rozhodující míře na výše uvedené předběžné otázce.

Konkrétně:

1.

Nařízení (ES) č. 2027/97 provádí s ohledem na odpovědnost při dopravě cestujících a jejich zavazadel v letecké dopravě na území Evropské unie příslušná ustanovení Montrealské úmluvy (MÚ). Z článku 3 odst. 1 tohoto nařízení vyplývá, že odpovědnost leteckých dopravců Unie, pokud jde o cestující a jejich zavazadla, se řídí ustanoveními Montrealské úmluvy pro danou odpovědnost. Montrealská úmluva (MÚ) byla podepsána Evropským společenstvím dne 9. prosince 1999 a dne 5. dubna 2001 schválena jeho jménem Radou Evropské unie. Pro Evropskou unii vstoupila v platnost dne 28. června 2004. Vzhledem k tomu, že Montrealská úmluva je od tohoto data nedílnou součástí právního řádu Unie, Soudní dvůr Evropské unie má tedy pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se jejího výkladu (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 19. prosince 2019, C-532/18, GN v. ZU, EU:C:2019:1127, bod 29 a násl.).

2.

Žalobce má nesporně z důvodu ztráty zavazadla po jeho předání k přepravě dne 29. prosince 2018 na letišti v Düsseldorfu vůči žalované jako leteckému dopravci nárok na náhradu škody podle čl. 17 odst. 2 Montrealské úmluvy. Účastníci řízení vedou spor pouze o skutečnost, zdá lze žalobci přičíst 100% spoluzavinění podle čl. 20 první věty Montrealské úmluvy, neboť kompaktní fotoaparát, iPad a sluchátka, které se nacházely ve ztraceném kufří, nepřepřavoval v příručím zavazadle, nýbrž v cestovním zavazadle předaném k přepravě.

Článek 20 první věta Montrealské úmluvy stanoví, že dopravce je zcela nebo částečně zproštěn odpovědnosti za ztrátu zavazadla, pokud prokáže, že škodu způsobila nebo k ní nedbalostí nebo jiným chybným jednáním či opomenutím přispěla osoba žádající náhradu.

V projednávané věci je proto rozhodující, jak je nutno chápat požadavek Montrealské úmluvy podmiňující zproštění odpovědnosti z důvodu spoluzavinění cestujícího tím, že tento cestující „škodou způsobil[a] nebo k ní nedbalostí nebo jiným chybným jednáním či opomenutím přispěl[a].“

Pojmy obsažené v Montrealské úmluvě musí být vykládány jednotným a autonomním způsobem, takže při výkladu těchto pojmů musí být zohledňovány nikoliv různé významy, které jim mohou být dány ve vnitrostátních právech členských států Unie, ale výkladová pravidla mezinárodního práva, která jsou pro Unii závazná. V tomto ohledu článek 31 Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969, která kodifikuje pravidla obecného mezinárodního práva, jež je pro Unii závazné, stanoví, že smlouva musí být vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 19. prosince 2019, C-532/18, GN v. ZU, EU:C:2019:1127, bod 31 a násl.)

Podle třetího pododstavce preambule Montrealské úmluvy se státy, které jsou smluvními stranami této úmluvy, uznávajíce „význam zajištění ochrany zájmů spotřebitelů v mezinárodní letecké dopravě a nutnost zajištění spravedlivých náhrad na základě principu odškodnění“, rozhodly stanovit režim objektivní odpovědnosti leteckých dopravců. Takovýto režim nicméně implikuje, jak vyplývá z pátého pododstavce preambule Montrealské úmluvy, že má být zachováno „spravedlivé vyvážení zájmů“, zejména pokud jde o zájmy leteckých dopravců a cestujících (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 19. prosince 2019, C-532/18, GN v. ZU, EU:C:2019:1127, bod 36).

Montrealská úmluva za účelem zachování takového vyvážení zájmů zprošťuje v určitých případech dopravce odpovědnosti. Článek 20 první věta této úmluvy totiž stanoví, že pokud dopravce prokáže, že škodu způsobil nebo k ní nedbalostí nebo jiným chybným jednáním či opomenutím přispěl cestující, je dopravce zcela nebo částečně zproštěn odpovědnosti za škodu vůči tomuto cestujícímu. Tato omezení umožňují cestujícím dosáhnout snadného a rychlého odškodnění, aniž by bylo na letecké dopravce kladeno velmi těžké, obtížně určitelné a vyčíslitelné břemeno náhrad, které by mohlo ohrozit, či dokonce ochromit jejich hospodářskou činnost (viz rozsudek Soudního dvora, viz výše, bod 39 a násl.)

Podmínka zproštění dopravce odpovědnosti podle čl. 20 první věty Montrealské úmluvy, že cestující „škodu způsobil[a] nebo k ní nedbalostí nebo jiným chybným jednáním či opomenutím přispěl[a]“, proto musí být vykládána v souladu s obvyklým významem slova, se systematickou nařízením a s přihlédnutím k cíli a účelu Montrealské úmluvy, totiž zajistit vysokou úroveň ochrany zájmů spotřebitelů a současně dosáhnout „spravedlivého vyvážení zájmů“, pokud jde o zájmy cestujících a zájmy leteckých dopravců.

Obvyklý význam slova spoluzavinění škody při ztrátě zavazadla alespoň z nedbalosti by mohl směřovat k tomu, že předpokládá nedodržení péče, která je v dopravě objektivně nezbytná.

V německé judikatuře a v německé literatuře je zastáván názor, že cestující musí při dnešní hromadné dopravě stále počítat s možností ztráty zavazadla předaného k přepravě, přeprava cenných předmětů v cestovním a nikoliv v příručním

zavazadle proto v zásadě představuje hrubé porušení péče ve vlastních záležitostech podle čl. 20 první věty Montrealské úmluvy [omissis]. V souladu s tím se podle německé judikatury jednalo o spoluzavinění například v situaci, kdy cestující přepravoval v cestovním zavazadle předaném k přepravě drahý fotoaparát s výbavou [omissis], ačkoliv pro něj bylo možné a důvodně vyžadovatelné přepravovat jej v příručním zavazadle, a následně došlo ke ztrátě zavazadla předaného k přepravě.

Za neproblematickou považuje senát takovou situaci, kdy cestující v zavazadle předaném k přepravě místo v příručním zavazadle přepravuje klasické cennosti, jako je hotovost, cenné papíry, zlaté šperky atd. V tom lze zpravidla spatřovat podstatné spoluzavinění cestujícího, které má za následek částečné nebo celkové zproštění dopravce odpovědnosti [omissis]. Při přepravě elektroniky jako v projednávané věci je ale nutno posuzovat otázku spoluzavinění specifickěji.

Četné elektronické výrobky, jako jsou chytré telefony, tablety, notebooky a kompaktní fotoaparáty, se v mnoha vrstvách obyvatelstva zařadily mezi „běžné předměty“ a jsou velmi rozšířené. Ceny elektroniky v posledních letech i přes trvalé zlepšování techniky trvale klesaly. Mnoho lidí používá takovou elektroniku téměř denně. Ačkoliv nové ceny příslušných zařízení - jak ukazuje také projednávaný případ - někdy dosahují částek až 1 000,00 eur, často mají omezenou životnost a dobu používání a na trhu s použitým zbožím rychle ztrácí svou hodnotu. Velká část populace proto nepovažuje takovéto elektronické výrobky za klasické cennosti. To by mohlo hovořit pro to, aby chování žalobce (uložení fotoaparátu, tabletu a bezdrátových sluchátek do zavazadla předaného k přepravě) nebylo považováno za spoluzavinění a byla mu přiznána celá náhrada za tyto ztracené předměty.

Na druhé straně mají právě nové elektronické výrobky, jak ukazuje projednávaná věc, nezanedbatelnou hodnotu. Elektronické výrobky, jako chytré telefony, kompaktní fotoaparáty a sluchátka, jsou často malé a dobře se s nimi manipuluje, cestující je tedy mohou bez problémů přepravovat v příručním zavazadle. Navíc je pravda, že v moderní hromadné letecké dopravě opakovaně v pravidelných intervalech dochází ke ztrátě zavazadel, takže cestující v zásadě musí vždy s takovou ztrátou počítat. Aby bylo dosaženo spravedlivého vyvážení zájmů cestujícího, který využívá také výhod moderní hromadné letecké dopravy, a zájmů leteckých dopravců, mohlo by být považováno za přijatelné, že cestující budou takovéto předměty vždy přepravovat v příručním zavazadle, aby se zamezilo tomu, že letecké společnosti budou vystaveny vysokým nárokům na náhradu škody v případě ztráty zavazadla.

Tato otázka podle všeho dosud nebyla z pohledu unijního práva vyjasněna a správný výklad také nelze jednoznačně určit, proto musí být tato předběžná otázka na základě čl. 267 odst. 1 písm. b) a odst. 3 SFEU předložena Soudnímu dvoru Evropské unie k rozhodnutí.

III.

Z důvodu předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru Evropské unie musí být právní spor analogicky k § 148 ZPO [Zivilprozessordnung (občanský soudní řád)] přerušen.

[*omissis*]

PRACOVNÍ DOKUMENT